

Del III

Nye regler finansielle poster

NB! Det presiseres at foredraget utelukkende er ment som bakgrunnsinformasjon for brukerne (og da først og fremst for dem som har hørt foredragene). Plansjene kan og skal derfor IKKE kunne refereres til som rettskilde. Plansjene må heller ikke brukes til foredragsvirksomhet.

Tema:

- **Kort historisk tilbakeblikk**
- **Hvorfor endring allerede nå? Formålet med endringene.**
- **Summarisk gjennomgang av reglene**
- **Systemegenskaper – tilpasningsmuligheter?**
- **Problemstillinger ligningsbehandlingen**
 - poster som inngår beregningsformelen
 - poster som omfattes av § 3d for øvrig
 - gjeld som sikringsinstrument
 - beregning av gjennomsnittlig rentebærende gjeld
 - beregning av veid valutakurs knyttet til gjeld i fremmed valuta

Historisk tilbakeblikk

- **1975: Ingen særregler. Rentekostnader og kurstap på gjeld fordelt sokkel/land etter netto inntekt. Finansinntekter til land.**
- **1982: § 3 d -> Finansinntekter avregnes mot finanskostnader. Fordeling sokkel/land iht. inntekt (før skatt).**
- **1994: § 3 h -> EK<20 % gir avkorting av finanskostnad til fradrag på sokkel.**
- **(NOU 2000:18 – Forslag om kapitalavkastningsfradrag i 50%-grl. til erstatning for finanskostnader og friinntekt. Ny fordelingsnøkkel i 28%-grl.)**
- **2002 endr. § 3 d: Nytt grunnlag for fordeling av finansnetto – skattemessige formuesverdier. Oppregulering av sokkelandel ved EK>20%**

- **Hvorfor endre: en rekke svakheter knyttet til 2002-regelene, bl.a.:**
 - Komplisert fordelingsregel for skattemyndigheter og selskaper.
 - Oppjusteringsregelen er ikke symmetrisk ift. gevinst/tap
 - Avkorting etter § 3 h er ikke tilstrekkelig når en stor del av gjelden er ikke rentebærende
 - Forskjellige tilpasningsmuligheter mht. EK-andel, bl.a. bruk av ekstraordinært utbytte
 - Behov for § 10-nøytralisering av regnskapsmessig merverdi ved overdragelser
- **Altså formål: fjerne svakheter og regelforenkling (herunder § 10)**
- **To sentrale endringer:**
 - Byttet ut en fordelingsregel med en regel for direkte beregning av fradrag for finanskostnader ("beregningsregelen/-formelen")
 - Begrenset omfanget av finansposter som skal inngå i beregningen av tilordning til sokkel

- **Den nye regelen innebærer ikke en fullstendig brudd med regelen som gjaldt 2002-2006**
- **Bestemmelsen omfatter de samme finansposter, men skiller mellom poster som skal**
 - inngå i formelen for direkte tilordning til sokkel og
 - øvrige finansposter
 - ✓ forutgående praksis/tolkning mht hvilke poster § 3 d omfatter kan derfor legges til grunn
- **Direkte tilordning:**
 - rentekostnader og valutatap fratrasket gevinster på rentebærende gjeld = netto finanskostnader
 - netto finanskostnader skal også tilordnes om beløpet blir positivt
- **Beregningsregelen omfatter også de fleste av formuesverdiene på sokkel som inngikk i fordelingsgrunnlag sokkel etter fordelingsreglene i 2002-2006**
 - ✓ også her vil altså forutgående praksis/tolkning kunne legges til grunn

- 0,5 i beregningsformelen er beregnet på grunnlag av historiske data og modeller
- Formuesobjekter som skal inngå vil i hovedsak gjelde faste anlegg på sokkelen og andre driftsmidler som kan avskrives mot sokkelinntekt
- Endringen er ment å være tilnærmet provenynøytral
- Øvrige bestemmelser i § 3 d:
 - Fjerde ledd: Restbeløp ikke direkte henført sokkel etter beregningsregelen henføres land
 - Femte ledd: Ikke formuesobjekter sokkel ⇒ finansposter til land
 - Sjette ledd: Finansposter omfattet av § 3 d, men som ikke inngår i beregningsregelen, henføres til land
 - Sjuende ledd: finanskostnader som er henført land og som ikke kommer fullt ut til fradrag der, kan tilbakeføres til fradrag i 28%-grunnlaget på sokkel (og fremføres med renter)

En viktig egenskap beregningsregelen

- Er $0,5 \times \text{sokkeleiendeler/gjeld} \leq 1$ vil man ikke kunne øke rentefradraget ved å øke gjelden
- Eks:
 - Sokkeleiendeler = 200
 - Gjennomsnittlig gjeld = 100 og rente = 10%
 - Fradrag $10 \times 0,5 \times 200 / 100 = 10$
 - ◆ Gjeld økes med 50
 - Fradrag $15 \times 0,5 \times 200 / 150 = 10$
- Om $0,5 \times \text{sokkeleiendeler/gjeld} > 1$
- Får man uansett ikke fradrag for mer enn faktiske finanskostnader, men man kan
- øke fradraget ved å øke gjelden
- antakelig ikke urimelig som følge av at selskapet i slike tilfeller vil ha høy egenkapital og derfor ikke har utnyttet utbyttmulighetene fullt ut

Renter og rentebærende gjeld (1)

➤ Petroleumsskatteforskriftens §18:

”Med rentebærende gjeld menesselskapets samlede gjeld som har gitt opphav til rentekostnader som inngår ved beregningen av netto finansposter..”

➤ Renter - LigningsABC

- Omkostninger som beregnes av långiver, likestilles med renter
- Omkostninger som betales til andre enn långiver er normalt ikke å anse som renter

Renter og rentebærende gjeld (2)

➤ Fra ligningen – "internt" tidfestet rentekostnad

- Renter på et lån i fremmede valuta (USD) ble betalt etterskuddsvis pr. kvartal
- Rentekostnad beregnet i USD pr. måned og omregnet til NOK etter månedens bokføringskurs
- Beregnet månedlig rentekostnad ble av selskapet ført som *ikke rentebærende gjeld* frem til betaling
- Selskapet mente derfor at realiserte valutagevinster som oppstod på disse gjeldspostene som følge av forskjeller mellom betalingsdagens kurs og bokføringskursen ikke skulle medregnes i netto rentekostnad etter § 3 d annet ledd (beregningsregelen)
- Tidfestingen i regnskapet innebærer et skille. Etter tidfesting oppstår en kortsiktig gjeldspost.

Renter og rentebærende gjeld (3)

- Fra ligningen – ”internt” tidfestet rentekostnad (forts)
 - Kontoret mente at valutaeffekten hadde direkte tilknytning til det rentebærende lånet.
 - Selskapets tidfesting har karakter av å være en ”intern” tidfesting, dvs. valgt periode for tidfesting før betalingsforfall kunne like gjerne vært kortere eller lengre.
 - Etter kontorets oppfatning skal påløpne renter som ikke er forfalt til betaling skattemessig tidfestes pr. 31.12
 - Renter i fremmed valuta som forfaller til betaling i inntektsåret skal tidfestes pr. betalingstidspunktet
- Oljeskattenemnda var enig med OSK

Renter og rentebærende gjeld (4)

➤ Opptrekk på flervaluta-trekkfasilitet i sikringsøyemed

- Selskapet har "en sikringsstrategi som går ut på å foreta daglige låneopptak i USD tilsvarende et daglig beregnet gjennomsnitt av månedens salgsvolum."
- Sikringen fulgte ikke av særskilt avtale, men av intern prosedyre
- Hensikten var at valutatap/-gevinst på kundefordringer skulle motsvares av tilsvarende valutagevinst/-tap på låneopptrekket slik at det netto verken oppstod tap eller gevinst
- Selskapet betalte renter på opptrekk (referanserente + margin)
- I opprinnelig påstand hadde selskapet bare tatt med renter og gjeld i beregningsformelen, men ikke en betydelig valutagevinst
- Under ligningsbehandlingen mente selskapet at et alternativ kunne være å holde renter, valutagevinst og gjeld i sin helhet utenfor beregningsformelen

Renter og rentebærende gjeld (5)

➤ Låneopptrekk i sikringsøyemed (forts)

- Selskapet viste til Ot.prp. nr. 1 (2006-2007), punkt 9.5.3

”Departementet foreslår at en bare inkluderer valutagevinster og valutatap som er direkte knyttet til de rentebærende lånene. Øvrige valutaposter som f.eks. sikringsgevinster og -tap og valutaeffekter av aktivaposter, skal fordeles fullt ut til landdistriktet sammen med renteinntekter. Slike inntekter og utgifter er ikke i samme grad knyttet til selskapenes aktivitet på sokkelen, og det er derfor ikke ønskelig å inkludere slike valutaposter i sokkelfradraget. Selskapene vil fortsatt ha full frihet til å inngå sikringskontrakter for valutalån, men må tilpasse sikringsandelen til de nye skattereglene.” (Uthevet her)

Renter og rentebærende gjeld (6)

➤ Låneopptrekk i sikringsøyemed (forts)

- Selskapet mente at valutagevinstene var omfattet av det som i forarbeidene er kalt "[Ø]vrige valutaposter som f.eks. sikringsgevinster".
- Opptrekk begrunnet i sikring
- Hovedeffekten er sikring
- Formålet har vært å skille mellom lån tatt opp for å finansiere sokkelvirksomheten og "sikringsgevinster og -tap"
- Gevinstene har sin direkte motpost i valutatap knyttet til oljesalget. Det ville derfor være rimelig at gevinstene skattes etter samme sats (28%) som tapene på kundefordringene.

Renter og rentebærende gjeld (7)

➤ Låneopptrekk i sikringsøyemed (forts)

- Selskapets rettslige vurdering tok utgangspunkt i forarbeidene hvor det fremgår at det med rentekostnader i beregningsformelen menes "renter av rentebærende gjeld som har gitt opphav til rentekostnader som skal behandles etter den foreslåtte regelen."
- Viste også til petroleumsskatteforskriftens § 18
- "Det er på denne bakgrunn at vi i selvangivelsen henførte USD-opptrekket til beregningsformelen, både mht gjelden og rentene"
- Selskapet mener imidlertid at følgende utsagn i forarbeidene (Ot.prp. nr. 1 (2006-2007) s. 112)
"Regelen tar først og fremst sikte på lånekostnader opptatt for å finansiere sokkelinvesteringene.."
- innebærer at regelen i § 3 d annet ledd **må tolkes innskrenkende**

Renter og rentebærende gjeld (8)

➤ Låneopptrekk i sikringsøyemed (forts)

- Bestemmelsen måtte da forstås slik at "rentekostnader (og der tilhørende valutaposter) knyttet til lån opptatt for å finansiere sokkelinvesteringer inngår i beregningsformelen og fordeles sokkel/land, mens rentekostnader (og valutaposter) knyttet til lån opptatt for andre formål faller utenfor beregningsformelen."
- For et lån som har "blandet formål", kunne selskapet "tenke seg en behandling som vi la opp til i selvangivelsen", men
- etter fornyet vurdering mente nå selskapet at opptrekket måtte bli å betrakte som et rent sikringsinstrument
- og at opptrekket ikke kunne karakteriseres som reell lånesituasjon (opptatt for å finansiere sokkelvirksomheten)

Renter og rentebærende gjeld (9)

➤ Låneopptrekk i sikringsøyemed (forts)

- Kontoret la til grunn at det her rent faktisk forelå låneopptak
 - Beregningsregelen bygger på at all rentebærende gjeld ("selskapets samlede rentebærende gjeld") skal inngå (unntak konkret angitt i forskriften)
 - I høringsnotat til forskriften heter det: "...også gjeld til finansiering av øvrig aktivitet enn sokkelvirksomhet, skal medregnes."
 - Det er virkningen *etter* tilordningen av netto finanskostnader som er ment å fange opp rentekostnadene knyttet til sokkelinvesteringene (multiplikatoren 0,5 innebærer at man får fradrag som om sokkelinvesteringene i tillegg til rentebærende gjeld er 50 % finansiert av EK og ikke rentebærende gjeld)
 - En tilordning basert på formålet med låneopptaket ville bli tilnærmet umulig å praktisere
 - Man lignes på grunnlag av det man faktisk har gjort: her kunne selskapet valgt å bruke rene sikringsinstrumenter i stedet for lån for å sikre motposter
- Oljeskattenemnda: låneopptakene omfattes i sin helhet av beregningsregelen

Gjennomsnittlig rentebærende gjeld og veid valutakurs (1)

➤ Petroleumsskatteforskriften § 18 annet ledd:

”Gjennomsnittlig rentebærende gjeld gjennom inntektsåret fastsettes på grunnlag av daglige endringer i gjelden.”

➤ Enkelte selskaper syntes denne bestemmelsen var vel tungvint og beregnet gjennomsnittlig gjeld etter enklere metoder.

- Disse ble tilskrevet og bedt om å fremlegge beregninger i samsvar med forskriften.

➤ Større problemer voldte imidlertid følgende bestemmelse i forskriften:

”Gjennomsnittlig rentebærende gjeld i de enkelte valutaer regnes om til norske kroner etter en kurs som fastsettes til et veid gjennomsnitt av valutakursene som er benyttet ved omregning til norske kroner av årets rentekostnader og valutaposter knyttet til den rentebærende gjelden.”

Gjennomsnittlig rentebærende gjeld og veid valutakurs (2)

- I høringsnotat til forskriften er det vist et eksempel på beregning av vektet kurs, med utgangspunkt i følgende betraktning:
 - .. til norske kroner ved å benytte et volumveid gjennomsnitt av de valutakurser som er benyttet ved omregning av rentekostnader og valutaposter
 - .. ved at valutakursen på de ulike tidspunktene det er renter eller valutaeffekter multipliseres med rente- og valutaeffektene på dette tidspunktet og divideres med de samlede rente- og valutaeffekter for året
 - ..også urealiserte valutagevinster kan inngå \Rightarrow har omregningskontoen for rentebærende gjeld en nettogevinst, og selskapet har valgt å sette denne til null, må de urealiserte gevinstene reduseres forholdsmessig

Gjennomsnittlig rentebærende gjeld og veid valutakurs (3)

- Det legges altså opp til en relativt komplisert beregning
- En grunnleggende premiss i regneeksempelet er at valutagevinster har negativ verdi (inntekt) og renter og valutatap har positiv verdi (kostnad)
- Et meget enkelt eksempel:
 - Rentekostnader NOK 5 basert på kurs 6
 - Valutatap NOK 4,5 basert på kurs 7
 - Vektet kurs: $(5*6 + 4,5*7)/9,5 = 6,47$
- Tilsvarende eksempel, men hvor det i stedet er en gevinst
 - Vektet kurs: $(5*6 - 4,5*7)/0,5 = -3$
 - ????????

Gjennomsnittlig rentebærende gjeld og veid valutakurs (4)

- Mange andre regneeksempler vil kunne vise at metoden anvist ved regneksempel i høringsnotatet ikke kan anvendes (negative kurser finnes ikke)
- Fra ligningen:
 - flere eksempler/påstander (fra selskapene) på at metoden ga underlige resultater
 - ett selskap mente at et lån i euro skulle tilordnes en negativ kurs på 8748, og
 - at gjelden i euro i beregningsformelen måtte legges inn med negativ verdi (altså fordring) til nesten 5,7 billioner NOK
 - noe som i følge selskapet måtte innebære at netto rentekostnader i sin helhet ble tilordnet sokkelen
 - Mente at dette fulgte av reglene, men ”anmoder på tross av dette Oljeskattekontoret om det er riktig å legge til grunn vektet kurs.”

Gjennomsnittlig rentebærende gjeld og veid valutakurs (5)

- Etter § 3 d annet ledd skal "gjennomsnittlig rentebærende gjeld" inngå i beregningsformelen:
 - Det er derfor klart at negative verdier (fordring) på det som reelt er gjeldsposter bryter med lovens ordlyd
- Forskriftens § 18 angir at det skal beregnes et "veid gjennomsnitt av valutakurser som er benyttet"
 - hvis beregningen viser at man er utenfor det intervall av kurser som er benyttet er altså beregningen i strid med forskriften
 - langt mer hvis den er negativ
- Mye tyder på at man ved å bruke absolutte tall i metoden angitt i høringsnotatet vil kunne få riktig resultat.
 - gir samme resultat som i regneeksempelet (kurs 6,46)
 - absolutte tall ble da også benyttet ved utregningen for flere selskaper
 - men også andre løsninger ble akseptert
 - dersom metoden kunne "forsvares" i forhold til forskriftens ordlyd
 - og resultatet var innenfor intervallet for faktisk anvendte kurser

Gjennomsnittlig rentebærende gjeld og veid valutakurs (6)

- Spørsmålet er imidlertid om det er nødvendig med en så komplisert beregning som departementet legger opp til i forskriften og høringsnotatet
- For mange selskaper vil det her være snakk om svært omfangsrike beregninger
- Departementet begrunner valget med hensynet til "sammenheng i regelverket"
- Følgende kan imidlertid tilsi en forenklet løsning:
 - det dreier seg om en beregningsteknisk størrelse utelukkende for å beregne andel av netto rentekostnader som skal henføres til sokkel
 - beregningsformelens "viktigste" størrelse 0,5 er (heller) ikke en absolutt sannhet
 - enklere beregningsmetoder vil antakelig stort sett gi samme resultat og avvik ("feil") vil antakelig ha marginal virkning

En alternativ beregningsmåte og mulig løsning ?

$$\sum K1 \times \frac{G1}{G1+\dots+G12} + \dots + K12 \times \frac{G12}{G1+\dots+G12}$$

Der 1= januar, 2= februar osv

K = en offisiell gjennomsnittlig månedskurs

G = månedens gjennomsnittlige gjeld i den aktuelle valuta

Gir samme resultat som regneeksempelet i høringsnotatet !

Finansposter ikke omfattet av beregningsregelen (1)

➤ § 3 d sjette ledd:

”Renteinntekter og andre finansielle inntekter, øvrige valutagevinster og valutatap og finansielle ytelser som ikke kan henføres til noen bestemt inntektskilde, tas til inntekt eller føres til fradrag i landdistriktet.”

Ot.prp. nr.1 (2006-2007) s.115:

”Med andre finansielle poster menes de samme poster som etter gjeldende regler omfattes av petroleumsskatteloven §§ 3d og 3 h (unntatt rentekostnader og valutapostene som fordeles etter beregningsformelen). **Det foreslås ikke endringer i hvilke poster som inngår som finansielle poster.**”

Finansposter ikke omfattet av beregningsregelen (2)

➤ Kommentar til § 3 d sjette ledd:

- Mottatt utbytte var tidligere unntatt (forskriftens § 13 annet ledd) fra fordelingsreglene i § 3d. Omfattes nå av § 3d sjette ledd (ved at §13 annet ledd er opphevet) og henføres (som tidligere) til land
- Emisjonskostnader:
 - Oljeskattenemnda la i 1982 til grunn at dette er kostnader ”som ikke kan henføres til noen bestemt inntektskilde”
 - Dette standpunkt la også Klagenemnda til grunn i kjennelse i 2005
 - Med mange nye og mindre aktører med betydelig ”emisjonsaktivitet” har denne forståelsen av regelen fått ny aktualitet
 - De fleste selskapene henfører slike kostnader mellom ulike inntektsskapende aktiviteter (virksomheter) basert på fordelingsnøkler
 - Dette er altså ikke riktig ⇒ kostnadene skal henføres til fradrag i land (men kan hvis de ikke kommer effektivt til fradrag føres tilbake til fradrag i sokkel 28%)

Finansposter ikke omfattet av beregningsregelen

- Stiftelseskostnader
 - Særskilt vurdert ved årets ligning
 - Nemnda kom til at slike kostnader måtte bli å behandle på samme måte som emisjonskostnader, bl.a. fordi
 - kostnadene anses som likeartede
 - når det gjelder regnskapsmessig behandling og skattemessig fradragsrett

(FORELØPIG) KONKLUSJON – ny regel:

- Siden de nye reglene gjaldt et sentralt område innen petroleumsbeskatningen var dette et prioritert kontrollområde ved årets ligning
- Bortsett fra problemene knyttet til veid valutakurs
- (og som lett lar seg løse)
- er det ikke registrert vesentlige kontrolltekniske problemer, og
- omleggingen må derfor antas å ha vært **vellykket**
- (gitt at man også har "truffet" mht provenyvirkningen)